

Stichting Santpoort

*Voor behoud van landschap, cultuurhistorische waarden
en het dorpskarakter van Santpoort en omgeving*

Postbus 21
2080 AA Santpoort-Zuid
IBAN: NLI6INGB0003606774
www.stichtingsantpoort.nl

College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Velsen
Postbus 465
1970 AL IJmuiden.

Betreft: Reactie op concept Beheerplan Buitenplaatsen Velsen in het algemeen en de Santpoortse buitenplaatsen in het bijzonder.

Santpoort, 19 augustus 2016.

Geacht College,

De Stichting Santpoort is verheugd dat er door de gemeente Velsen een nieuw Beheerplan voor de Buitenplaatsen is gemaakt d.d. 23 maart 2016. Doel ervan is het bewaren van het unieke “lommerrijke karakter” van Velsen, in de laatste Structuurvisie benoemd als een van de kernkwaliteiten van Velsen. Daarbij is het bewaren van het unieke karakter van de buitenplaatsen door middel van de voorgestelde eenmalige maatregelen en gestructureerd beheer e.e.a. met respect voor de gelaagdheid van de parken, van cruciaal belang.

Opmerkingen bij het eerste deel van het nieuwe Beheerplan Buitenplaatsen in Velsen

Bredere aanpak

Het gaat dan om de buitenplaatsen in zowel gemeentelijk als particulier bezit en het verbindende landschap daartussen en de samenhang daartussen.

Deze beheerplannen hebben uitsluitend betrekking op de gemeentelijke buitenplaatsen en de verbinding hiervan met de omgeving. Uiteraard zijn particuliere eigendommen en de verbindingen van belang om het gewenste beeld te behouden. Hierin zijn andere plannen (zoals landschapsbeleidsplan (LBP) en structuurvisie) leidend.

Onderlinge verbondenheid van de buitenplaatsen

We missen in dit plan voorstellen hoe de particuliere buitenplaatsen bij deze Beheerplannen te betrekken. Ook al zijn ze in particuliere handen, ze zijn niet los te zien van de gemeentelijke buitenplaatsen vanwege de

A. (Cultuur) Historische verbindingen

A.1. Door de elkaar opvolgende toegepaste stijlen, de architectuur van de bouwwerken en de landschapsarchitecten, die in de loop van de eeuwen aan het werk zijn geweest in Velsen en Santpoort zijn met elkaar verbonden.

N.B. Duin en Kruidberg

Met name het park van hotel Duin en Kruidberg verliest in hoog tempo haar vroegere kwaliteit. Het lijkt alleen nog maar te worden gezien als een exploitatiemogelijkheid en dan van de verkeerde soort, waardoor uiteindelijk het kind met het badwater wordt weggegooid. Juist deze aspecten hebben naast de toeristische ook economische waarden, omdat zij een ander soort toeristen aantrekken dan zee, strand en haven.

A.2. Particuliere en gemeentelijke buitenplaatsen zijn vaak met elkaar verbonden door ontwerp en stijl. Een duidelijk voorbeeld is de bestaande hoofdlaan in Kennemergaarde, doorlopend in de buitenplaats Duin en Kruidberg als de voormalige toegangsweg naar het huis met eertijds 4 hoekpijlers gemarkeerd en daarmee één lange zichtlijn vormt.

B. Ecologische verbindingen doordat parken aan elkaar grenzen en ook de watergangen door meerdere parken lopen vormen ze samen een groot aaneengesloten groen oppervlak, waarbij de samenhang van de particuliere en gemeentelijke parken versterkend werkt.

C. Relatie met het landschap

C.1. Landschappelijke verbindingen: Hoe komt de externe werking van het Beheerplan op het landschap aan bod? Er is een Landschapsbeleidsplan. Hoe en waar wordt de relatie met het LBP gelegd?

In het LBP wordt op pagina 32 een wensbeeld geschetst. Diverse in het beheerplan opgenomen maatregelen komen hieruit voort.

C.2. Recreatieve verbindingen worden wel genoemd, maar niet concreet aangegeven.

Verbindingen tussen buitenplaatsen worden benadrukt. Voor het Burgemeester Rijkenspark en Spaarnberg gebeurt dit door entrees te benadrukken of beter op elkaar aan te laten sluiten.

Voor totaal gebeurt dit door routes, deze worden nog nader uitgewerkt.

Reactie op de Santpoortse buitenplaatsen en parken

In het verleden heeft de Stichting Santpoort al vaker de dreiging benoemd van verder verval van de Santpoortse buitenplaatsen door de grote gebruiksdruk en gedateerde beheer- en herstelplannen. We zijn dan ook positief over het maken van een nieuw plan, maar we hopen dat het iets verder gaat dan dat de parken “worden opgepoetst” zoals we kunnen lezen op pag. 4 onder het kopje Ambitie. De Santpoortse parken en buitenplaatsen verdienen beter.

Deze zinsnede wordt aangepast.

Burgemeester Rijkenspark en Bosbeek

Het park wordt intensief gebruikt door wandelaars, hondenbezitters en ruiters- zowel uit de buurt als van buiten de gemeente - en als zodanig zeer gewaardeerd vanwege de nog aanwezige structuur van onlogische paden en afwisseling van types bos, donker of meer transparant, de afwisseling met open stukken en de laanstructuren.

Veel uit de ontwerpen door de verschillende tuinarchitecten, op basis van de Engelse landschapsstijl, is nog volop aanwezig. Bijvoorbeeld evenwijdige en onlogische paden met coulissenbeplanting erlangs.

Ons inziens zijn er niet zoveel eenmalige ingrepen noodzakelijk als wordt voorgesteld. Een aantal zou zelfs de huidige parkstructuur sterk aantasten en dat achten wij niet wenselijk.

Voorbeelden hiervan zijn:

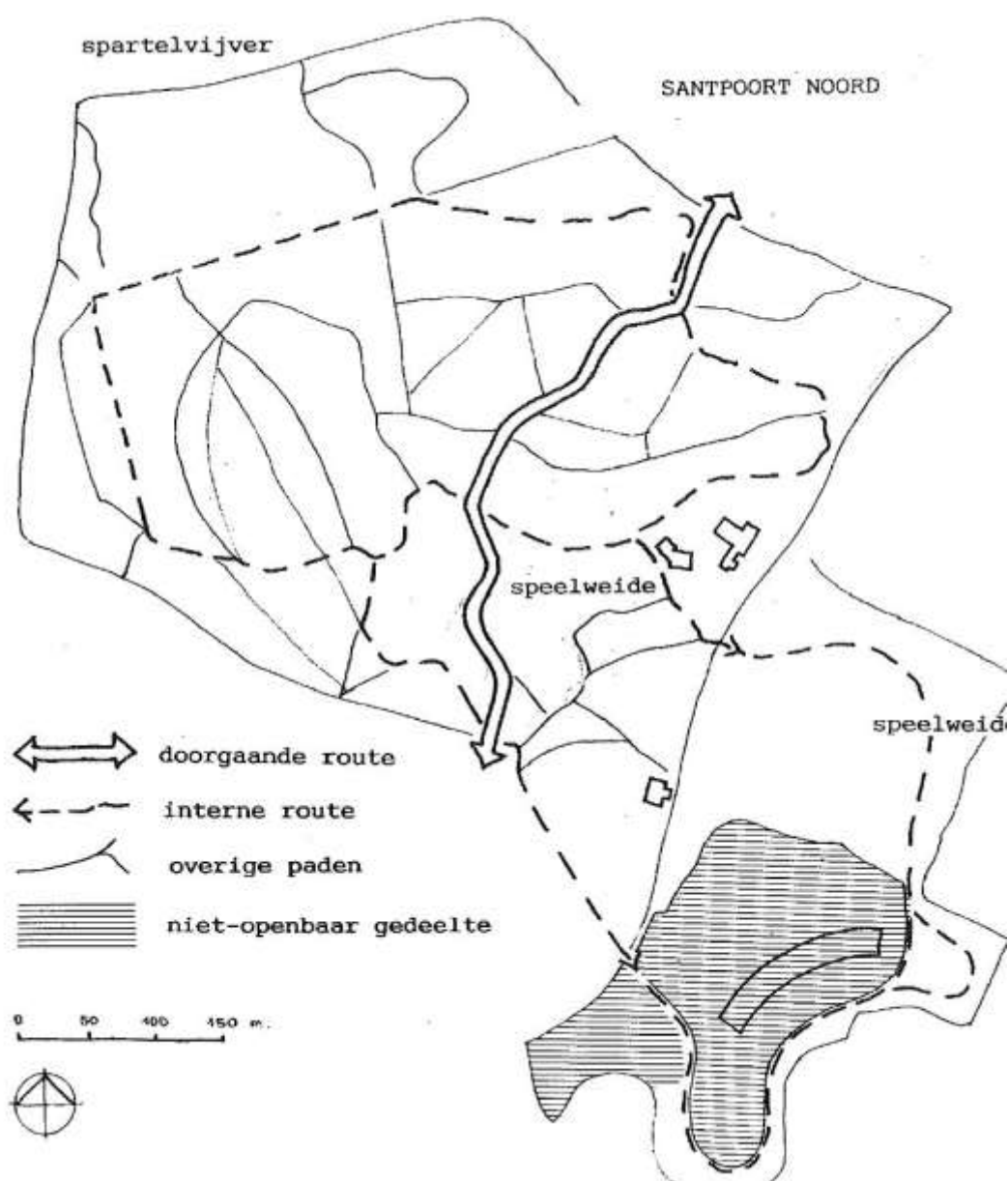
A. Lanen en paden

A.1. Het verbreden van de bestaande verharde en uitbreiding verharde lanen en paden.

De bestaande verharde paden hoeven niet breder en meer verharde paden achten wij niet wenselijk. Met betrekking tot de paden- en lanenstructuren zijn de voorstellen trouwens niet duidelijk.

Meer verharde of bredere paden is niet het doel. Wel een duidelijkere structuur met enkele hoofdpaden die ook goed toegankelijk zijn voor minder mobiele bezoekers. De overige paden behouden hun karakter, waarbij onlogische structuur behouden blijft. Voorstel is hierbij de structuur van het Herstelplan Burgemeester Rijkenspark als uitgangspunt te nemen. Deze werkzaamheden staan niet op korte termijn gepland. Voor uitvoering vindt overleg plaats met omwonenden.

A.2. Op pag. 8 van de algemene inleidende tekst wordt gesproken over het terugbrengen van de intensiteit van de padenstructuur, terwijl elders, o.a. op pag. 11 van Visie Burg. Rijkens

park het ontstaan van nieuwe paden aan het toeval wordt overgelaten: “onverharde bospaden, waarvan de ligging door het gebruik kan veranderen”, iets dat tot nu toe juist is geprobeerd te voorkomen, omdat het bos te veel versnipperd raakt.

Doel: een duidelijke hoofdpadenstructuur, verder minder duidelijk aanwezige paden die lekker wandelen mogelijk maken. Sturing door onderhoud blijft hierbij nodig. De zinsnede “waarvan de ligging door het gebruik kan veranderen” wordt weggelaten.

A.3. Het in standhouden en herstel van de historische laanstructuren d.m.v. heraanplant van bomen is van groot belang. Er worden grofweg twee methodes beschreven om lanen te herstellen. Niet duidelijk is aan welke methode voor de Santpoortse parken wordt gedacht.

De boomstructuren zijn onlangs beoordeeld. Voor het Burgemeester Rijkenspark geldt dat lanen geheel opnieuw aangelegd moeten worden. Hiervoor zullen bestaande bomen gekapt moeten worden om op lange termijn het gewenste laanbeeld te realiseren. De huidige conditie van de bomen geeft hier op korte termijn nog geen aanleiding toe. De bomen kunnen nog zeker 20 tot 30 jaar blijven staan.

B. Gericht onderhoud en het bestrijden van exoten.

Dit is noodzakelijk om het unieke karakter van dit park te behouden en anders gaan alle parken op elkaar lijken.

Bestrijden exoten is onderdeel van het bosbeheer.

C. Bestaande en nieuwe entrees

C.1. Positief zien we het accentueren van een aantal bestaande entrees langs de Olga van Gotschlaan, de Velselhoofdlaan en de Wüstelaan, door middel van een infobord en entree markeringen bijv. stalen hekzuilen met een versiering erop (verwijzing naar de landgoederen) Geen zwerfkeien, die komen hier van oorsprong in de streek niet voor. Langs de genoemde lanen zijn nu al voldoende parkeerplaatsen.

Zwerfkeien komen te vervallen.

C.2. Een nieuwe entree in combinatie met het herstel van de zichtlijn naar Boschbeek juist langs de intensief bereden Wüstelaan lijkt ons absoluut niet wenselijk. Het gevolg is het verlies van een stuk bos, want er moeten dan ook parkeervoorzieningen komen en overigens is deze zichtlijn is er volgens onze informatie nooit geweest.

Meerdere malen wordt in dit plan gesteld, dat de relatie met Spaarnberg onvoldoende uit de verf komt en dat de entrees en padenstructuur daarbij een belangrijke rol zouden kunnen spelen. Hier ligt de dichtstbijzijnde ingang naar Spaarnberg een heel eind verderop en sluit de beoogde nieuwe entree daar zeker niet bij aan.

Aan de Wüstelaan worden geen parkeervoorzieningen toegevoegd.

De zichtlijn naar huize Boschbeek wordt verwijderd, hier vindt geen kap plaats.

Het tegen over elkaar leggen van de entrees van Rijkenspark en Spaarnberg heeft betrekking op de 2 zuidelijke entrees aan weerszijden van de Wüstelaan. Hier liggen entrees nagenoeg tegenover elkaar

C.3. Een entree zichtbaar maken door de aanleg van een grasveldje en de aanplant van een paar solitaires vinden we geen goed idee. Bij een van de entrees aan de Olga von Gotschlaan is dit te vinden en het ziet er verbruikt en niet aantrekkelijk uit en draagt niets bij aan enige kwaliteitsverbetering.

Doelstelling is ook de kwaliteit van deze entree te verbeteren. Door de dichte boomstructuur groeit het gras hier nu onvoldoende. Opener entrees zijn uitnodigender dan een smal bospad. Dit biedt ook de ruimte voor informatieborden etc.

D. Natuurlijk vriendelijke oevers

Aanleg van een natuurlijke oever langs de zuidelijke beekoever van de Brederodebeek, aansluitend aan de huidige zal weinig toevoegen. De huidige is nog te steil en te voedselrijk voor een beekbiotoop. Bovendien staat de beek een groot gedeelte van het jaar droog. De beek is in het verleden gegraven als aftakking van de Brederodebeek en heeft altijd steile oevers gehad. Zie ook bij Spaarnberg.

Door diversiteit in de oever aan te brengen nemen de kansen voor flora en fauna toe. Dit ook in de grotere structuur van buitenplaatsen en groengebieden, zoals u eerder al aanhaalde. Deze werkzaamheden zijn grotendeels al uitgevoerd. Op basis van de bevindingen wordt beoordeeld of dit nog verder doorgevoerd wordt, tot maximaal bij de tweede brug. Het betreft alleen de zuidoever van de beek.

In algemene zin is de beschoeiing van de beek aan vervanging toe. Hierbij wordt per locatie (steile oevers, paden, bomen op de oever) beoordeeld of op welke wijze de beekoever wordt beschermd / in stand gehouden wordt.

E. Het openmaken van het park

E.1. Het open maken van het park langs de randen.

Dit is de doodsteek voor de structuur van het bos. Er ontstaan dan een groot aantal z.g. “olifantspaden”, die juist de afgelopen jaren in het park met succes door het beheer zijn bestreden, door aanleg van takkenrillen.

Met takkenrillen en hagen blijven we sturen op locaties voor gebruik en locaties waar meer rust wenselijk is. Voorkomen van olifantenpaden is hierbij belangrijk aandachtspunt. Het open maken wordt niet meer expliciet benoemd in de visie.

Op plekken waar het struweel (vaak taxus) tot aan de rand van het park heel dicht gegroeid is en vervolgens als een wand afgeschoren is het wel wenselijk om de randbeplanting, lees: onderbegroeiing, opener te maken en de oorspronkelijke haag te herstellen.

E.2. Het weghalen van de onderbeplanting op de oorspronkelijke grondwallen rond de spartelvijver en de open plek ernaast(de z.g. weide).

De huidige situatie geeft juist meer beslotenheid en de onmogelijkheid om het terrein van alle kanten op de lopen. Een pré voor de gebruikers, families met veelal kleine kinderen. Omdat niet duidelijk is wat het historisch gebruik was, kan het juist wel zo zijn, dat het opwerpen van een wal met onderbeplanting bewust is aangelegd als bescherming tegen wind en dieren voor een bepaald doel. Vergelijk bestaande wal met begroeiing op Beeckestijn.

Door de aanwezigheid van de wal blijft een zekere beschutting gewaarborgd. Het open maken van de beplanting is een keuze, we denken hiermee de sociale interactie en controle te verbeteren en daarmee gebruik van de plek te stimuleren.

F. De aanleg van een “gemarkeerde” wandelroute is een goed idee

Daarmee zou de diversiteit van het park zichtbaar worden, een goed idee. Hierbij kan dan ook Spaarnberg worden betrokken.

Buitenplaats Spaarnberg

Dit park trekt minder bezoekers mede omdat men denkt dat het allemaal privéterrein is, wat vroeger ook het geval was. Helaas zijn delen ervan, de boomgaard, de slangenmuur, het deel rondom het vroegere koetshuis en het nabijgelegen eiland, privé en niet toegankelijk. Het grondgebied behorende bij het appartementengebouw en de openbare parkgedeelten lopen naadloos in elkaar over.

Entrees

Om de toegangen tot het openbare park meer zichtbaar te maken hoeft niet zoveel te gebeuren: Bij twee entrees zijn al hekpijlers aanwezig en de ene secundaire entree kan op dezelfde wijze worden gemarkeerd als aangegeven voor het Burg. Rijkenspark.

[Dat klopt. Er hoeven zeker niet bij elke entree hekpijlers te komen.](#)

Verbindingen

De oorspronkelijke verbindingen tussen de beide parken zijn er nog wel degelijk, alleen niet zo zichtbaar en ook de drukke Wüstelaan vormt een grote barrière. De eerder genoemde wandelroute kan het bezoek aan het park stimuleren.

Kap en herplant

Het bos is opener, natter en het aantal paden beperkt, waardoor het karakter ook anders is dan het Burg. Rijkenspark. Maar ook hier slingerende paden naar het ontwerp van beroemde landschapsarchitecten.

Veel bomen gaan dood. Verkeerde soorten in dit van oorsprong toch al natte gebied?

Aanplant van soorten die tegen de nattigheid kunnen, ter vervanging van de dode exemplaren is dringend gewenst, als mede gestructureerd onderhoud. Ook het tegen gaan van de explosieve groei van esdoorns en de kap van berken. Deze laatste soort hoort oorspronkelijk niet in dit park.

[Deze maatregelen zijn in het beheerplan opgenomen.](#)

Beken, sloten en vijverpartijen

De sloten en beken zijn gegraven en hadden steile oevers, deze worden in stand gehouden door de wortels van de aangeplante bomen er langs. Natuurvriendelijke oevers horen niet in het oorspronkelijke ontwerp. De vijverpartijen door Zocher ontworpen hadden steile oevers, zodat er zich geen rietbegroeiing kan ontwikkelen, die het uitzicht teniet doet. Herstel van deze soort oevers staan wij voor.

[De ruimte om de beekoevers te verflauwen is beperkt. Om ook dit deel als verbinding te kunnen laten functioneren voor met name fauna is verflauwing op een enkele plek gewenst, bv eenzijdig langs het weiland in het noordelijk deel of bij een deel van de vijver](#)

Herstel oude zichtlijnen

Het weer herstellen van de oude zichtlijnen vanuit het chalet en vanaf de Wüstelaan naar de voormalige hertenkamp - door beperkte kap in het bos- zal iets van de oude visie van de ontwerpers weer terughalen. Ook het herstel van de zichtlijnen in zuidelijke richting, dus naar het eilandje en de boomgaard met de slangenmuur en de verschillende vijverpartijen zal een grote verbetering betekenen voor de beleving van het voormalige landgoed.

[Het subtiel terugbrengen van deze zichtlijnen is als actie in het beheerplan opgenomen](#)

Voor beide parken:

Overzicht aanwezige Monumenten

We missen een overzicht van de aanwezige monumenten, zoals hekwerken, hekpijlers, grenspalen en gebouwen.

Onduidelijkheden en schijnbare tegenstrijdigheden.

We hebben nogal wat onduidelijkheden en tegenstrijdigheden aangetroffen. Het voert op dit moment deze allemaal op te nemen. Een gesprek daarover lijkt ons zinniger.

Gebruikte bronnen

Graag zouden wij een verwijzing naar de Historische bronnen opgenomen zien worden, waarvan gebruik gemaakt is bij het ontwerpen van dit plan.

[Overzicht is beschikbaar. Daarbij voegen we ook de diverse publicaties in De Zandpoort.](#)

Verzoek tot overleg en verdere betrokkenheid

Onze vraag is dan ook om een afspraak te maken om deze te bespreken en daarnaast om ook in de toekomst bij de ontwikkelingen op de Santpoortse buitenplaatsen betrokken te blijven in de vorm van reguliere gesprekken met het college en de betrokken afdelingen.

Mogelijk komen we nog met enkele aanvullingen.

We zijn bereid op korte termijn het voorgaande nog nader toe te lichten.

Namens de Stichting Santpoort

Met vriendelijke groet

E. Baron-Verhulst, voorzitter